

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS VRUBLEVSKIŲ BIBLIOTEKOS 2013 METŲ VEIKLA

Igyvendindama savo pagrindinį strateginį tikslą – mokslo ir studijų sistemos informacinių poreikių tenkinimas, bibliotekininkystės, bibliografijos ir knygotyros mokslų plėtra, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka išgyveno įtempto darbo, naujų bei įsisenėjusių problemų sprendimo bei naujų iššūkių metus.

Siekiant patenkinti savo vartotojų, ypač mokslininkų ir mokslo darbuotojų poreikius ir atsižvelgiant į Bibliotekos raidos viziją, 2013 m. toliau buvo tobulinama Bibliotekos padalinių struktūra: nuo 2013 m. sausio 1d. veiklą pradėjo naujas Skyrius mokslo institute, į kurį buvo apjungti visi Bibliotekos padaliniai mokslo institute. Skyrius aptarnauja per tūkstantį vartotojų, iš kurių 600 mokslininkai ir 200 mokslo darbuotojai. Dėl lėšų stygiaus kasmet mažėjant tradicinių informacijos šaltinių, daug dėmesio 2013 m. skyrius skyrė informaciniam darbui: skaitytojams viešintos periodinių leidinių prieigos galimybės įvairiose prenumeruojamose ir laisvos prieigos duomenų bazėse bei kituose elektroniniuose mokslinės informacijos ištekliuose. Teiktos individualizuotos paslaugos mokslininkams apie naujienų parodas skyriuose, apie pakitimus prenumeruojamų duomenų bazių prieigoje bei turinyje. Iš 4507 skyriuje suteiktų žodinių bei raštiškų užklausų – 424 bibliometrinės. Tai liudija apie mokslininkų pasitikėjimą skyriaus darbuotojomis ir jų aukštą kvalifikaciją. Apie ketinimus prenumeruoti duomenų bazes per LMAVB yra pareiškę keli mokslo centrai: GTC ir FTMC. Jei tie ketinimai būtų įgyvendinti, laimėtų ne tik tų institutų mokslininkai, bet ir visi bibliotekos vartotojai, nes esant nuotolinei prieigai, informacija tapo prieinama visiems LMAVB skaitytojams.

Žymiai daugiau vartotojų kreipėsi ir į darbuotojus Mokslinės informacijos skyriuje. Šis skyrius pakeitė pavadinimą nuo 2013 m. rugsėjo 1d., kuomet atsižvelgus į bibliotekos raidos viziją ir Bibliotekos mokslo tarybai pritarus, Bibliografijos skyriaus pagrindu atsirado du skyriai: Mokslinės informacijos ir Komunikacijos skyrius. Mokslinės bibliografijos skyrius tęsė Bibliografijos skyriaus veiklą, papildydamas ją naujomis funkcijomis: skyriaus skaitykloje patalpinta Naujų leidinių ekspozicija, pradėta pildyti Lietuvos mokslo centrų ir institutų publikacijų duomenų bazė. Komunikacijos skyrius veiklą pradėjo nuo skyriaus nuostatų. Skyriaus pagrindiniai tikslai: formuoti teigiamą Bibliotekos įvaizdį, palaikyti gerą įstaigos reputaciją, pristatyti visuomenei ir žiniasklaidai Bibliotekos veiklą, rengti ir koordinuoti Bibliotekos renginius, koordinuoti Bibliotekos padalinių vidinę komunikaciją. Skyrius perėmė iš bibliografų parodų rengimo barą. Per trumpą skyriaus gyvavimo laiką pasijuto skyriaus veikla: iki metų pabaigos 121 pranešimas apie bibliotekos renginius pasirodė įvairiose informavimo priemonėse,

svarbiausius renginius, įdomias parodas fiksavo ir reportažus rodė LTV. Skyrius pakvietė plačiąją visuomenę ne tik apsilankyti ekskursijose po biblioteką, bet Dokumentų restauravimo ir konservavimo skyriuje edukacinių užsiėmimų metu patiems pasigaminti užrašų knygučių, jau įvyko keli užsiėmimai. Skyrius pakvietė į kelias viešas paskaitas, ypač didelio dėmesio susilaukė susitikimas su rašytoja Kristina Sabaliauskaite: norinčius vos besutalpino erdvus Bibliotekos vestibulius (į tradicinę renginių salę seniai sunkiai besutelpa renginių lankytojai).

Visas viltis Biblioteka deda į pastato rekonstrukciją. Deja, šis procesas ganėtinai užtruko. 2013 m. Biblioteka tęsė dviejų investicinių projektų įgyvendinimą:

1. „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos rekonstravimas (avarinės būklės likvidavimas)“, finansuojamą valstybės lėšomis;
2. „DOSINFА: dokumentinio paveldo saugyklų infrastruktūros atnaujinimas“, finansuojamą iš ES struktūrinių fondų ir vykdomą kartu su Lietuvos kultūros tyrimų institutu.

Pirmajame projekte, susidūrus su rimtomis kliūtimis statant laikinąjį pastatą, ieškota galimybių knygas iš saugyklų kelti į kitas, pritaikytas patalpas mieste. Metų gale apsisota ties kaimynystėje esančiomis buvusiomis ligoninės patalpomis. Yra vilties, kad 2014 m. pavyks galutinai šį klausimą suderinti. 2013 m. vyko intensyvus bendradarbiavimas su architektais, projektuojančiais tiek istorinio pastato, tiek saugyklų rekonstrukciją. Po ilgų derinimų bei svarstymų net keliuose bibliotekos kolegijos posėdžiuose bei Mokslo tarybos posėdyje, metų gale projektas buvo patvirtintas.

DOSINFА projektas buvo vykdomas žymiai sėkmingiau. Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyrius džiaugiasi labai vertinga įranga, gauta iš projekto: optinis mikroskopas, spektrometras, knygų restauravimo sistema, fumigacijos įrenginys, restauravimo stalas su pašvietimu, laboratorinis stalas, pH-metras ir precizinės svarstyklės, elektrinė pjovimo mašina, popieriaus ir kartono pjaustyklės, popieriaus lankstymo ir bigavimo mašina. Visa įranga jau Bibliotekoje, vyksta jos įsisavinimas. Kultūros paveldą saugantys skyriai: Rankraščių skyrius ir Retų spaudinių skyrius gali ramiau atsipūsti dėl dokumentų saugyklų: čia įrengta signalizacija, stebėjimo kameros, įgalinančios budintiems visą parą monitoriuose matytį situaciją skaityklose, saugyklose ir pastato išorėje. Saugyklų patalpose pakeisti 8 langai, įrengtos žaliuzės, saugyklos aprūpintos metalinėmis spintomis ypač vertingiems dokumentams. Renovuotas šilumos mazgas Bibliotekoje įgalino palaikyti tinkamą temperatūrą ne tik saugyklose, bet ir visame Bibliotekos pastate. Neliko pamiršti ir skaitytojai: jų reikmėms ir geresniam aptarnavimui Vrublevskių skaityklose iš projekto lėšų nupirktas mikrofilmų skaitymo aparatas su kompiuteriu, spalvotas kopijavimo aparatas. Tiek darbuotojams, tiek tyrėjams pasitarnaus vandenženklų skaitymo aparatas Rankraščių skyriuje. Iš viso iš projekto lėšų įsigyti 7

stacionarūs ir 3 nešiojami kompiuteriai. Tai didelė parama Bibliotekai, nes labai sensta kompiuterinė įranga ir dėl lėšų stokos neįstengiama pakeisti susidėvėjusios technikos.

Kalbant apie antrąją strateginio tikslo dalį – mokslinių darbų plėtrą, tai ataskaitiniais metais Bibliotekoje sukrautas nemenkas šio darbo baro rezultatų kraitis. Buvo tęsiami darbai 4 pagrindinėmis kryptimis: senųjų leidinių tyrimų; rankraštinių dokumentų tyrimų, dokumentinio paveldo išsaugojimo darbų ir informacinių išteklių tyrimų (mokslinių bibliografijų rengimas, bibliometriniai bei mokslometriniai darbai ir kt.).

LMAVB 2013 m. dirbo 7 mokslo daktarai, taip pat aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys 96 specialistai. Mokslo tyrimo darbai buvo atliekami 34 temomis, jų pagrindu 2013 m. buvo parengta 31 mokslinė publikacija, parengtas ir perskaitytas 21 pranešimas mokslinėse konferencijose šalyje ir užsienyje. Taikomieji mokslo darbai taip pat buvo vykdomi keliomis kryptimis: mokslo išteklių ir bibliografijų publikacijos, jų rengimas ir sudarymas (9 poz.); šaltinių publikacijos, vertimai (3 poz.); parodos (7 poz.); ekspertavimas (20 poz.).

Edukacinė ir mokslo sklaidos veikla: metodiniai leidiniai ir priemonės (3 poz.); dalyvavimas universitetinių studijų procese (9 poz.); mokslo sklaidos publikacijos (32 poz.); parodos (23 poz.); mokslo populiarinimo renginiai, viešos paskaitos, ekskursijos (21 poz.). 2013 m. Bibliotekoje buvo organizuoti 8 metodiniai seminarai, o mokslinių stažuočių, tobulinimosi kursų, kvalifikacijos kėlimo priemonių ataskaitiniais metais – 34 pozicijos.

2013 m. biblioteka išleido:

1. Mykolas Giedraitis. *Ant kraterio krašto* – Vilnius, 2013.
2. *Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka 2009/2010 (sudarytoja ir redaktorė D. Narbutienė)* – Vilnius, 2013.

Abu leidiniai buvo išleisti parengus projektą Kultūros rėmimo fondui ir gavus dalinį finansavimą. Iš šio fondo buvo gautas finansavimas dar dviem projektams:

1. Kilnojamoji paroda „Kristijonas Donelaitis: metų ir raštų ratas“ (R. Cicėnienė).
2. Albumo „Vilnius ženkleliuose“ parengiamieji darbai (B. Railienė).

2013 m. pabaigoje parengtos dar kelios paraiškos projektams įgyvendinti:

1. Lietuvos mokslo tarybai :

- Retrospektyvioji Lietuvos mokslininkų disertacijų santraukų informacija (B. Railienė, partneris – VUB);
- Jono Basanavičiaus bibliografinės rodyklės leidyba (G. Miknienė);
- Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčia: jėzuitų architektūros tradicijos ir ikonografija (N. Markauskaitė);
- KOHED – Kojalavičiaus herbyno edicija (dr. S. Narbutas).

2. **Lietuvos kultūros tarybai:**

- Teatro afišų restauravimas ir prevencinis konservavimas (J. Kučinskaitė ir restauratorės);
- Bazilijonų ordino vienuolyno Čerlioneje XVII a. dokumentų rinkinio išsaugojimas (B. Giedraitienė);

- edukacinis projektas S. Šulcė.
- Rima Cicėnienė ?

Bibliotekos darbuotojos tęsė darbus Lituanistikos duomenų bazės kūrime.

Metų eigoje Bibliotekos darbuotojams teko ir nenumatytų darbų: per labai trumpą laiką reikėjo parengti išsamią informaciją Valstybės kontrolei apie kultūros vertybių apskaitą ir saugojimą LMAVB. Vyko intensyvus bendradarbiavimas projekte LiBiTOP. Naujasis Komunikacijos skyrius vykdė Bibliotekos vartotojų apklausą, buvo išsiųsta apie 2 500 elektroninių laiškų, suvesti duomenys iš popierinių anketų. Bibliotekos vadovai ir padalinių vadovai dalyvavo šio projekto diskusijoje apie LMAVB vietą ir reikšmę visuomenei.

Savo veikloje 2013 m. Biblioteka susidūrė su problemomis, kurias būtina spręsti, norint užtikrinti tinkamą jos funkcionavimą:

1. Lėšų trūkumas komplektavimui: negalima pilna apimtimi prenumeruoti būtiną mokslinę periodiką, neturima lėšų užsienio mokslinei monografijai, trūksta lėšų nupirkti leidinius mainams, dėl to netenkama dalies mainų partnerių, 2014m. vykstant trečiajam duomenų bazių prenumeratos etapui ir pabrangus privalomajai mokėti lėšų daliai, Biblioteka neįstengsi prenumeruoti elektroninių išteklių.
2. Lėta rekonstrukcijos darbų eiga trikdo normalų bibliotekos veiklos ritmą, apsunkina iš DOSINFA gautos technikos deramą eksploatavimą, neturima tinkamos erdvės parodų, viešųjų renginių organizavimui, negalima įgyvendinti atviros prieigos aptarnavimo reikiama apimtimi, negalima įgyvendinti LMAVB raidos vizijoje numatyto Raštijos muziejaus steigimo.
3. Dėl nekokybiško naujos ALEPH versijos diegimo ilgą laiką negalima buvo tinkamai aptarnauti skaitytojų, dėl specialistų už bibliotekos ribų kaltės netekta didelės apimties duomenų ir elektroniniame kataloge ir kituose sistemos moduluose ir nesulaukta net elementaraus atsiprašymo.
4. Dėl lėšų trūkumo negalima atnaujinti greitai senstančios kompiuterinės įrangos darbuotojams, nekokybiška įranga Bendrojoje skaitykloje, katalogų salėje trikdo skaitytojų darbą.
5. Personalo kaitos problema: kolektyvas sensta, būtina naujos kartos darbuotojų injekcija daugeliui padalinių, bet šiuo metu dėl menkų atlyginimų neįstengiama motyvuoti kvalifikuotų specialistų atėjimą. 2013 m. į atsilaisvintusias darbo vietas buvo skelbiami atviri konkursai Bibliotekos internetinėje svetainėje.

LMAVB veiklą 2013 m. iliustruoja skaičiai, bylojantys apie bibliotekos rinkinių, jos teikiamų paslaugų svarbą visuomenei.

2013-12-31 LMAVB fondą sudarė 3 733 514 egz., iš jų 271 249 saug.vnt. rankraštinųjų dokumentų. 2013 m. LMAVB turėjo 12 334 registruotus vartotojus, metų eigoje sulaukta 247 mokslo tyrėjų iš 16 šalių. Skaitytojai bibliotekoje apsilankė 80 512 kartų, jiems išduota 294 859 egz. dokumentų.

Direktorius

dr. Sigitas Narbutas

Mokslinė sekretorė

Leokadija Kairelienė